

โครงการเยาวชนพลยุติธรรม :

สร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีด้านความยุติธรรมและความสามานฉันท์

กิจกรรมดีเด่น (Best Practice)

รูปแบบกิจกรรม/โครงการดีเด่น (Best Practice) ในโครงการเยาวชนพลยุติธรรม ระยะที่ 5 ผลจากการดำเนินกิจกรรมโครงการฯ ที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จเกินความคาดหมาย เนื่องจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการสามารถใช้ภูมิปัญญา ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ ประกอบกับความร่วมมือร่วมใจของผู้บริหาร ครู นักเรียนและชาวบ้านในชุมชน สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ที่ทำให้ประสบความสำเร็จและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมเบื้องต้น การเสริมสร้างความสามานฉันท์ การป้องกันอาชญากรรมในชุมชน รวมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึกด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรมให้กับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการฯ โรงเรียนเครือข่ายและเด็กในชุมชน

กิจกรรมที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกิจกรรมที่ดีเด่น (Best Practice) เป็นกิจกรรมที่มีจุดเด่นที่น่าชื่นชม มีผลการปฏิบัติงานที่เกิดจากการใช้ภูมิปัญญา ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ ดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนประสบความสำเร็จอย่างเหนือความคาดหมาย และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับโรงเรียนอื่นๆ ที่จะไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ กิจกรรมดังกล่าวต้องมีระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ให้เป็นมาตรฐานที่ดี ดังนี้

1. การสร้างฐานข้อมูลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice Databases) โดยแต่ละกิจกรรมจะต้องมีวิธีการปฏิบัติ และขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งด้านผลลัพธ์และผลผลิต
2. การสร้างเครือข่ายความรู้ (Knowledge Networks) ในการสร้างเครือข่ายความรู้ต้องดำเนินงานโดยนักเรียนต่อนักเรียน และโรงเรียนต่อโรงเรียน เพื่อถ่ายทอดเครือข่ายความรู้ให้กระจายและเชื่อมโยงจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่งในลักษณะใยแมงมุมความรู้
3. กระบวนการ / วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) เป็นความรู้ที่เกิดจากการพัฒนา กิจกรรม วิธีการที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จเกินเป้าหมายที่กำหนด สร้างให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ สร้างความเป็นผู้นำแก่นักเรียน และสร้างทีมเวิร์ค (Team Work) ที่สามารถทำงานกิจกรรมของโรงเรียนได้อย่างเต็มที่โดยไม่มีผลกระทบเรื่องการเรียนหรือทางครอบครัว
4. การให้รางวัลหรือการยอมรับ (Rewarding and Recognition) สร้างกิจกรรมที่เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้ที่พึงประสงค์ในระดับขอบเขตของวัตถุประสงค์ของโครงการ เช่น การมอบรางวัล ผู้มีนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ด้านการออกแบบการจัดกิจกรรม การเผยแพร่ผลงาน การประกวดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจและพฤติกรรมในทางบวก และทัศนคติที่ดีแก่กระบวนการยุติธรรม กฎหมาย และโรงเรียนที่จะทำให้สามารถประเมินผลระบบการจัดการกิจกรรม

5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการให้คุณค่าแก่นักเรียนในฐานะเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุด ในโรงเรียน ครอบครัว และสังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะนักเรียนเป็นทรัพยากรบุคคลที่สามารถก่อให้เกิดทรัพย์สินใหม่ๆ ทั้งทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Asset) ได้แก่ ปัญญา ความรู้ และทัศนคติที่ดีและสินทรัพย์ที่จับต้องได้ (Tangible Asset) เช่น กิจกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติต่อยอดได้ในอนาคต

6. การปรับปรุงกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะผลการดำเนินกิจกรรมและการนำความรู้ไปใช้จะเกิดความเป็นเลิศ (Best Practice) ก็ต่อเมื่อมีการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่องทั้งระบบในโรงเรียน

7. การกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียนที่จะทำให้ดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง มีกลยุทธ์ที่ควรปฏิบัติ ดังนี้

- การกำหนดองค์ความรู้และวัตถุประสงค์หลักของกิจกรรม
- การสร้างต้นทุนทางปัญญา
- การเสาะหาและจัดเก็บองค์ความรู้
- การแบ่งปัน แลกเปลี่ยน กระจายและถ่ายทอดองค์ความรู้ และการเผยแพร่กิจกรรมไปยัง

ชุมชน โรงเรียน และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

8. การนำความรู้ไปใช้เพื่อก่อให้เกิดต้นทุนทางปัญญา หรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และประเมินผลที่จำเป็นต่อการประเมินตนเองและรองรับการประเมินจากภายนอก ได้แก่

- แบบสำรวจความพร้อมในการดำเนินการของนักเรียนและครู (Chief Knowledge Officer : CKO)

- แบบประเมินผลตามตัวชี้วัดที่โรงเรียนกำหนดให้เป็นปัจจัยหลัก ความสำเร็จในโครงการ เช่น แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย แบบประเมินความซื่อสัตย์สุจริต แบบบันทึกกิจกรรมต่างๆ ในการจัดการความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม

9. การประเมินผล แนวทางดำเนินการมีดังนี้

- การประเมินตนเอง (Self Assessment) ใช้การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และการประเมินค่า โดยบุคลากรภายในหน่วยงานตามดัชนีชี้วัดที่ได้ร่วมกันกำหนด มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข การจัดการความรู้ที่ดำเนินอยู่ ให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

- การประเมินจากภายนอก (External Assessment) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการ ใช้ดัชนีตัวชี้วัดที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนด รวมทั้งดัชนีชี้วัดตามข้อตกลงการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการดำเนินงานโครงการฯ ได้จัดทำหัวข้อ (Theme) ของการดำเนินกิจกรรม ที่ดีเด่น (Best Practice) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรม ความสมานฉันท์ และการป้องกันการกระทำผิดในกลุ่มเด็กและเยาวชน

2. เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์
นวัตกรรม องค์ความรู้ต่างๆ กับชุมชนโดยรอบ

3. เพื่อผสมผสานรูปแบบการดำเนินงานกิจกรรม ตามโครงการเยาวชนพลยุติธรรม เข้าสู่หลักสูตรการ
เรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ

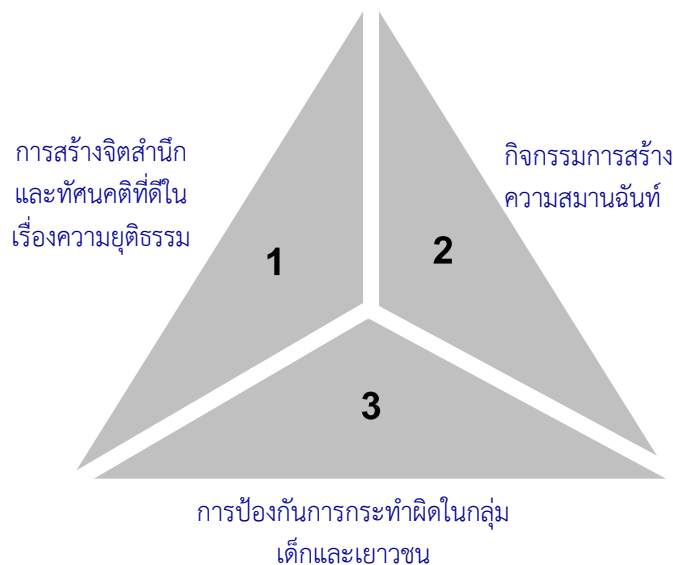
รูปแบบกิจกรรมมีความหลากหลายจากความคิดสร้างสรรค์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์
นวัตกรรม องค์ความรู้ต่างๆ กับชุมชนโดยรอบดังนี้

1. การเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม
2. กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น
3. การปลูกจิตสำนึกด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม
4. แบบอย่างการกระทำความดี
5. การป้องกันอาชญากรรม
6. ประชาธิปไตยในโรงเรียน
7. การสร้างเครือข่ายในโรงเรียน
8. กระบวนการบูรณาการเข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้
9. การสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ในชุมชน
10. กระบวนการสมานฉันท์
11. การป้องกันการกระทำผิดในกลุ่มเด็กและเยาวชน
12. การนำ IT มาใช้ในการจัดกิจกรรม

รูปแบบกิจกรรมโครงการเยาวชนพลยุติธรรม ระยะที่ 5

จากวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมโครงการเยาวชนพลยุติธรรม ระยะที่ 5 พบว่า กิจกรรมที่
โรงเรียนได้จัดขึ้นส่วนใหญ่จะมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรม 3 รูปแบบ หลัก ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมที่เป็นการสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรม
2. กิจกรรมที่เป็นการสร้างความสมานฉันท์
3. กิจกรรมการป้องกันการกระทำผิดในกลุ่มเด็กและเยาวชน

แผนภาพรูปแบบกิจกรรมการสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในเรื่องความยุติธรรม

แผนภาพรูปแบบกิจกรรมการสร้างความสามัคคี

แผนภาพรูปแบบกิจกรรมการป้องกันการกระทำผิดในกลุ่มเด็กและเยาวชน

